

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5286-5363/2543

นายมนัส อุ่ทองทรัพย์ กับพวก โจทก์ ธนาคารออมสิน จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.พนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2534 มาตรา 54, พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มาตรา 10, พ.ร.บ.ธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 มาตรา 7, พ.ร.บ.ธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 มาตรา 10, พ.ร.บ.ธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 มาตรา 11, พ.ร.บ.ธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 มาตรา 20, พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มาตรา 13, พ.ร.บ.พนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2534 มาตรา 4

ย่อ / หลักกฎหมาย

ธนาคารออมสิน จำเลย เป็นกิจการของรัฐ จำเลยจึงเป็นรัฐวิสาหกิจตาม พ.ร.บ.พนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.2534 มาตรา 4 และโจทก์ทั้งหมดมีสถานะเป็น พนักงานรัฐวิสาหกิจด้วย โจทก์ทั้งหมดและจำเลยจึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของมติคณะรัฐมนตรี เช่นเดียวกัน แม้จำเลยใช้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินโบนัสโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นเวลานาน ถือได้ว่าเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง และ พ.ร.บ.พนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.2534 จะมีบทเฉพาะการในมาตรา 54 วรรคสอง บัญญัติให้ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างดังกล่าวซึ่งมีอยู่ ก่อนวันใช้ พ.ร.บ.พนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.2534 ยังคงใช้บังคับต่อไป ก็ได้หมายความว่า ห้ามมิให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง แต่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้ไม่อาจดำเนินการตาม ขั้นตอนใน พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ซึ่งบัญญัติถึงวิธีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อตกลง เกี่ยวกับสภาพการจ้างไว้โดยให้นายจ้างหรือลูกจ้างสามารถเรียกร้องให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างด้วยการแจ้งข้อเรียกร้องเป็นหนังสือให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ เพราะ กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับระหว่างนายจ้างและลูกจ้างในกิจการของเอกชนเท่านั้น ไม่ได้ใช้บังคับแก่ กิจการรัฐวิสาหกิจด้วย ทั้ง พ.ร.บ.พนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.2534 ก็มีได้มีบทบัญญัติใน ลักษณะเช่นนั้น ประกอบกับรัฐวิสาหกิจเป็นกิจการของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่ออำนวยการประโยชน์แก่ ประเทศชาติและประชาชน เมื่อประเทศชาติตกอยู่ในสภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ การปรับลด เงินโบนัสของรัฐวิสาหกิจจะช่วยให้รัฐวิสาหกิจนำเงินที่ประหยัดได้ไปเพิ่มวงเงินเพื่อใช้ในการลงทุน ซึ่งจะช่วยให้วงเงินลงทุนที่เบิกจ่ายได้จริงมีจำนวนสูงขึ้นและรัฐวิสาหกิจยังไม่ได้จ่ายเงินโบนัส ประจำปี 2541 ให้แก่พนักงาน คณะรัฐมนตรีย่อมมีมติให้ปรับลดเงินโบนัสของพนักงานรัฐวิสาหกิจ ประจำปี 2541 ลงได้ไม่เป็นการลงมติย้อนหลัง และมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวให้ปรับลดเงินโบนัส กรรมการและพนักงานฝ่ายบริหารของรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ลงทุกแห่ง ทุกคน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลใด มติคณะรัฐมนตรีจึงมีผลใช้บังคับ

คำพิพากษา

คดีทั้งเจ็ดสืบแปดสำนวนศาลแรงงานกลางมีคำสั่งให้รวมพิจารณาพิพากษาเข้าด้วยกัน โดยให้เรียก โจทก์เรียงตามลำดับสำนวนว่า โจทก์ที่ 1 ถึงโจทก์ที่ 78 โจทก์ทั้งเจ็ดสืบแปดสำนวนฟ้องเป็น ใจความว่า ขอให้ศาลบังคับจำเลยจ่ายเงินโบนัสประจำปี 2541 ให้แก่โจทก์ทั้งเจ็ดสืบแปดตาม คำขอท้ายฟ้องแต่ละสำนวน พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 13 พฤษภาคม 2542 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยทั้งเจ็ดสืบแปดสำนวนให้การขอให้ยกฟ้อง ระหว่าง พิจารณา โจทก์ทั้งเจ็ดสืบแปดสละข้ออ้างเรื่องการกระทำของจำเลยเป็นการฝ่าฝืนต่อรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ตามคำฟ้องข้อ 6 จำเลยสละข้อต่อสู้เรื่องอำนาจฟ้อง ตามคำให้การข้อ 7 และโจทก์จำเลยแถลงรับข้อเท็จจริงกันว่าจำเลยใช้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินโบนัส ตามมติคณะรัฐมนตรีเอกสารหมายเลข 1 มาตั้งแต่ปี 2525 จนปัจจุบัน ครั้นวันที่ 1 ธันวาคม 2541 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ปรับลดเงินโบนัสของกรรมการและพนักงานฝ่ายบริหารประจำปี 2541 ลง ในอัตราร้อยละ 30 ของวงเงินโบนัสที่มีสิทธิได้รับ ตามเอกสารหมายเลข 2 จำเลยได้แจ้งมติ คณะรัฐมนตรีดังกล่าวให้โจทก์ทุกคนทราบแล้ว โจทก์ทั้งเจ็ดสืบแปดทำหนังสือถึงรัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงการคลังขอให้ทบทุนการปรับลดเงินโบนัส จำเลยจ่ายเงินโบนัสให้โจทก์ แต่ละคนครบถ้วนถูกต้องตามมติคณะรัฐมนตรีเอกสารหมายเลข 2 แล้ว หากไม่มีมติคณะรัฐมนตรี ดังกล่าวจำเลยจะต้องจ่ายเงินโบนัสให้โจทก์แต่ละคนเพิ่มอีกตามจำนวนที่ฟ้อง ศาลแรงงานกลาง พิพากษายกฟ้อง โจทก์ทั้งเจ็ดสืบแปดสำนวนอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีแรงงานวินิจฉัย ว่า จำเลยเป็นนิติบุคคลจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ.2489 เพื่อส่งเสริม สวัสดิภาพในทางทรัพย์สิน โดยได้รับโอนทรัพย์สิน สินทรัพย์ ความรับผิดชอบและธุรกิจของคลัง ออมสิน กรมไปรษณีย์โทรเลขมาดำเนินการภายใต้การกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยต้องนำรายได้ประจำปีที่เหลือจากหักค่าใช้จ่ายและจัดสรรเป็นเงินสำรองเพื่อขยายกิจการแล้ว ส่งเป็นรายได้ของรัฐตามอัตราที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด หากปีใดรายได้ไม่พอกับ ค่าใช้จ่ายและเมื่อได้นำเงินที่สะสมไว้มาจ่ายแล้วก็ยังไม่พอรายจ่าย รัฐต้องจ่ายเงินให้เท่าที่จำเป็น ตามความในพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ.2489 มาตรา 7, 10, 11 และ 20 ถือได้ว่าจำเลย เป็นกิจการของรัฐ จำเลยจึงเป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.2534 มาตรา 4 และโจทก์ทั้งเจ็ดสืบแปดมีสถานะเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจด้วย โจทก์ทั้ง เจ็ดสืบแปดและจำเลยจึงต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของมติคณะรัฐมนตรีเช่นเดียวกัน แม้จำเลยใช้ หลักเกณฑ์การจ่ายเงินโบนัสตามเอกสารหมายเลข 1 โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นเวลานาน ถือได้ว่าเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง และพระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.2534 จะมีบทเฉพาะกาลในมาตรา 54 วรรคสอง บัญญัติให้ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง ดังกล่าวซึ่งมีอยู่ก่อนวันใช้พระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.2534 ยังคงใช้บังคับ ต่อไป ก็มีได้หมายความว่าห้ามไม่ให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง แต่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้ไม่ อาจดำเนินการตามขั้นตอนในพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ซึ่งบัญญัติถึงวิธีการ แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างไว้โดยให้นายจ้างหรือลูกจ้างสามารถเรียกร้องให้ มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างด้วยการแจ้งข้อเรียกร้องเป็นหนังสือให้อีก ฝ่ายหนึ่งทราบ เพราะกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับระหว่างนายจ้างและลูกจ้างในกิจการของเอกชน เท่านั้น ไม่ได้ใช้บังคับแก่กิจการรัฐวิสาหกิจด้วย ทั้งพระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.2534 ก็ได้มีบทบัญญัติในลักษณะเช่นนั้น ประกอบกับรัฐวิสาหกิจเป็นกิจการของรัฐที่ จัดตั้งขึ้นเพื่ออำนวยการประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏตามเอกสาร หมายเลข 2 ว่า ประเทศชาติตกอยู่ในสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ การปรับลดเงินโบนัสของ รัฐวิสาหกิจจะช่วยให้รัฐวิสาหกิจนำเงินที่ประหยัดได้ไปเพิ่มวงเงินเพื่อใช้ในการลงทุน ซึ่งจะทำให้วง เงินลงทุนที่เบิกจ่ายได้จริงมีจำนวนสูงขึ้น และรัฐวิสาหกิจยังไม่ได้จ่ายเงินโบนัสประจำปี 2541 ให้ แก่พนักงาน คณะรัฐมนตรีย่อมมีมติให้ปรับลดเงินโบนัสของพนักงานรัฐวิสาหกิจประจำปี 2541 ลงได้ ไม่เป็นการลงมติย้อนหลัง และมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวให้ปรับลดเงินโบนัสกรรมการและ พนักงานฝ่ายบริหารของรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ลงทุกแห่ง ทุกคน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่

เป็นธรรมต่อบุคคลใด มติคณะรัฐมนตรีตามเอกสารหมายเลข 2 จึงมีผลใช้บังคับ โจทก์ทั้งเจ็ดสืบแปด
ไม่อาจเรียกร้องให้จำเลยจ่ายเงินโบนัสที่ถูกปรับลดตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวได้
ศาลแรงงานกลางพิพากษาชอบแล้ว อุทธรณ์ของโจทก์ทั้งเจ็ดสืบแปดสำนวนฟังไม่ขึ้น
พิพากษายืน.

องค์คณะ

จรัส พวงมณี · สละ เทศร่ำพรรณ · กมล เพียรพิทักษ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/5286-5363/2543>